

Ведучий 2. *Гантує дівчина й ридає-
Чи то ж шиття!
Червоним, чорним вишиває
Мені життя.*

*Танцюють згуки на дзвіниці,
І плаче дзвін.
Я йду. Мій шлях то із костриці,
То із жоржин...*

Ведучий 1. Усі ми родом із дитинства. Там у далекій країні, лишаються перші кроки, знайомство зі світом, коли все здається світлим, великим, безтурботним і прекрасним. І так хочеться повернутися хоч на хвилинку туди, де світ кольоровий, по вінця наповнений життям, радістю і здивуванням.

Ведучий 2. Далеке дитинство моє, як пильно придивитися, ось і тепер мою дитячу пам'ять затьмариш. В сьогоднішнім дні дивлюсь я на тебе, немов би згори високої, туди кудись, аж у долину. Там над тобою скупчилися хмаринки, затьмарили вони геть чисто все, але, як пильно придивитися, то бачу, як крізь них продираються промені сонця. Ці світлі промені, то в першому році мого життя падають, то в іншому році. І я відновлюю у своїй пам'яті, хто саме з людей мені близьких стоїть під отим сонцем коло мене, якої пісні наспівує над моєю колискою, що мені говорить.

Ведучий 1. 27 січня 1891 року у сім'ї Григорія Тичини народився хлопчик. Назвали його Павлусем.

«Тринадцятеро дітей народила моя матуся, я сьомий, по середині. Та не всім дітям доля дала довгого віку. Лишилося їх шестеро. Пам'ятаю себе у дитинстві дуже рано. Мене ще на руках носили. Світло-зелене віття звисає наді мною. Блищить вода. Ось тут вона внизу і десь там подалі. Очевидно це була весняна пора. Ясніше вже себе пам'ятаю у роки коли пробував спинатися на ноги і ходити потроху. Спочатку під столом, притримуючись за ніжки його, а потім і назустріч матері, захлинаючись радісним сміхом у широко розкинуті рідні материні руки. Мати моя – Марія Василівна, яка вона була добра, людяна і хороша. І батько був чудесним, хоча і суворим чоловіком. Він не терпів, коли ми, діти, сиділи без діла».

Ведучий 3. В одній з анкет Павло Тичина писав про свій родовід: батько й мати Григорій Тимофійович Тичина та Марія Василівна Савицька, пономар, а потім дяк. Мати теж з духовних, сімейна пам'ять сягає до дякона Михайла. Брати мої спеціально розшукували його в архіві Пісківської церкви. Далі йдуть брати Хома і Тимофій – дяк. Од останнього народився батько, жіночої лінії добре провести не можу.

Багато утратилося, але пам'ять зберегла давні родинні легенди. У сім'ї вважали що лінія Тичини тягнеться до гетьмана Павла Полуботка, а ще розказували про полковника Тичину. У домі на стіні висіла картина «Переяславська Рада». Батько часом указував перстом на одного козака,

мовляв, цю персону з нашого пращура писали. Я довго дивився на картину і вгадував, а де ж той Тичина наш предок?

Григорій Тимофійович любив розповідати вечорами дітям про молодість про важку працю, про те як він своїми стараннями вибився в люди. Батько був сільським дяком і одночас учителем грамоти . У нашій хаті в першій кімнаті з долівкою, а ще була друга кімната з підлогою, стояли дві довгі парти. На кожній парті сиділи по десять, а тож і двадцять учнів. Не знаю скільки мені уже було років, коли в одну із зим уже підсідав то до одного то до другого учня, якимось швидко і непомітно для себе навчився читати.

Ведучий 2. Перші дитячі враження яскраві, кольорові. А ще в сім'ї Тичини любили співати тон, півтон, терція. Було мати шила і пекла, а ми дожидаючись вечері, в зимовий вечір співами. Батько каже ти, Павлушо, співай тон, а Ваня хай півтон, а Оксана терц. Всяка тенорова партія для батька терц. Ти співай Павлушо **до ре** і все в гору, а ми своє приставимо, як ти будеш **мі** співати. Голос у Павлуся, мов дзвіночок, і добрий ,як у матусі, а от слух в батька. Ударить батько камертоном об долоню і вже сам слухає і тобі дасть послухати, а музика з глибин і тайнощів.

Ведучий 1. «Як по дорозі з Басані загубив батько камертона, то так же журився, так журився. І слово регент почути від батька звучало звелично, мов сама музика. Батько грав на гармоні, учив мене імітувати дзвони лаври і руської церкви. Тоді якраз я з батьком проїхав був через два міста Київ та Чернігів. На широкій пильці, яку батько привіз із Києва і повісив у сінях, узявши дві палички, показував нею, як дзвонять у Києві. І так я вже надоїв батькові своїм дзвонінням, що він тільки махне рукою: «О це ще мені Павлусь».

Ведучий 3. Часто чув як співають односельчани, згадував материні колискові, чи сестрині «Тече річка невеличка, сонце низенько». Пізніше, у Павла Тичини вже диригента хору церковне багатоголосся буде поєднуватися з мелодійним багатством українських пісень. Музичний талант малого Павла розгледіла його вчителька Серафима Миколаївна Морачевська. Це вона порадила вчитися далі та переконала батьків віддати хлопця на навчання до Єлицького монастиря.

Ведучий 1. Ось таке світле, сонячне, багатоголосе, різнобарвне дитинство, дитячі кольорові враження зливалися з музичними враженнями на все життя. А далі був благодатний Чернігів у житті молодого, щасливого, закоханого П. Тичини...

Слайд: «Дитячі спогади земне останнє цілування»
2-частина.

Ведучий 4. Читає вірш «Молодий, я молодий».

Демонстрація зворушливих кадрів з документальної стрічки про кохання П. Тичини.

Ведучий 1. 1918рік. Виходить збірка поезій Павла Тичини «Сонячні кларнети», які відразу ж були перекладені на англ., нім., франц., італійську мови.

«Сонячні кларнети» – це своєрідна молитва, розмова з Богом. Душа його «Сонячних кларнет» настільки чиста, світла і свята, що відчуваєш музику всесвітнього оркестру...

«Стою. Молюсь. Так тихо-тихо скрізь, –
Мов перед образом Мадонни»... /Квітчастий луг/

Ведучий 3. ...Звідки взяв молодий поет ці розливи сонячного світла,що струменять у його віршах, ці пульсуючі ритми,що вібрують якоюсь космічною напругою і дають підстави назвати автора так, як був колись названий Ван Гог, – художником світових ритмів?»

Вірші читаються на фоні музики В. Бетховена Лунна соната

На фоні музики читають вірші: 1.О, панно Інно,панно Інно, 2. Зоставайся, ніч настала, 3.В темряві ночі...; 4. Ви знаєте, як липа шелестить; 5. Я сказав тобі лиш слово; Десь на дні мого серця... 6. Не бував ти у наших краях.

Ведучий 3: ...я полюбив Тичину, спізнавши його трагічну долю – бути всенародним. Йому судилася доля Генія (Василь Стус)

Ведучий 4:

Усі вже звикли: геніїв немає.

Поснулим душам звелено хропти.

Епоха несприятлива – ламає

іще в колисці геніям хребти.

Колись, давно, були якісь гіганти.

Тепер зручніші виміри – пігмей.

Напівнездари чи напівталанти,

в космічний вік – дрімучий Птолемеї.

І живемо. Земля ще нас тримає,

А вже мистецтво ждять перестає.

Усі вже звикли: геніїв немає.

А що, як є? Зацькований, а є?!

А що, як він між нас десь ходить, геній?

Вивозить з бруду цей потворний час.

Що, як за це вже зараз в наших генах

нащадки наші зневажають нас?!

(Ліна Костенко)

Ведучий 2. «Геніальний – це той, хто відобразив свою епоху». Тичина теж був із печаттю геніальності. Епоха поклала печать на полотно творчості поета. Він не був творцем – споглядальником за натурою, володів здатністю глибокого аналітичного мислення. Отже, поява геніальних зразків тичинівської революційної лірики (періоду революції і громадянської війни) – явище не випадкове. Але, саме Тичині, як творцеві було дано осмислити побачене і пережите, і навіть заглянути вперед, щоб розкрити світові своє поетичне кредо. З'являються цикл віршів «Замість сонетів і октав» (1920р.). Книга віршів «Плуг» (1920); Збірка поезій «Вітер з України» (1924), «За всіх скажу»(1922).

Ведучий 3. Тяжкими були у творчому житті Павла Григоровича і 1921-1923рр. В країні лютував голод, розруха. «Живемо на картоплі без жирів.Взуття доводилося скручувати дротом собі і Ліді». (Спогади Тичини). У цей період поет переживав смерть близьких йому людей – брата Михайла, убивство М. Леонтовича (хорового диригента); був тяжко хворим В. Блакитний. Тичина ще більше працює, поринає в активну музично-громадську діяльність (диригує капелою – студією ім. М. Леонтовича). Створює цикл «В космічному оркестрі». Пише твори, що увійшли в збірку «Вітер з України». Вперше зустрічаємо опис голоду у вірші «Голод», «Загупало в двері прикладом...» (1921р). Ці твори були надруковані тільки після смерті поета у збірнику «В серці у моїм» (1970 р.).

Сьогодні, з висоти нашої драматичної історії, ми можемо зрозуміти внутрішнє сум'яття душевного, чутливого, молодого поета, який так вразливо переживав трагічні події історії...

Звучить музика Ф. Шопен Революційний етюд (піаніно).

Вірші: 1. «Одчиняйте двері» 2. «Як ударили у дзвони-покотилася луна!»,(1917) 2. «Гей вдарте в струни кобзарі», (1917) 3) «Пам'яти тридцяти»,4. «На майдані коло церкви революція іде» (1918), 5. «Голод» (1921), 6. «За всіх скажу, за всіх переболію» (1922).

Ведучий 2. Історик л-ри С. Єфремов так казав про поета: «Тичину важко уложити в рамки одного якогось напрямку чи навіть школи. Поет **світового масштабу**, Тичина формою **глибоко національний**. Він наче випив увесь **чар народної мови ...**Дивний мрійник з очима дитини і розумом філософа».

Ведучий 1. П.Г. Тичина – натура цілеспрямована і самовіддана. «Поет завжди учень», – часто повторював він слова Каменяря. Грав на кларнеті, гобої, піаніно, писав муз.твори під псевдонімом «Лялич». П.Т. багато читав. Ходили легенди, що Тичина, крім центральних і республіканських газет, передплачує ще й всі обласні. Це свідчення того, що для нього велике значення мали першоджерела. Павло Григорович знав досконало 15 мов, переклади робив 40 мовами.

Позитивно відзивались і писали про Павла Григоровича: Олександр Довженко, Василь Стус, Василь Елан-Блакитний, Володимир Самійленко, В. Сосора. Дружні і добрі стосунки були у поета із людьми мистецтва ще з Духовної семінарії – Григорієм Вірьовкою, художником Михайлом Жуком. Взагалі П.Тичина був доброю і духовною людиною у стосунках з людьми.

Ведучий 3. У спадщині поета, окрім великої кількості поетичних збірок – близько 15-ти великих поем. Найбільші з них лишилися незавершеними. Це поема «Шабля Котовського», «Шевченко і Чернишевський». Велика за обсягом поема-симфонія «Сковорода» (працював понад 20-ть років). Твір був виданий вже після смерті поета. В 1942 р. в Уфі був написаний поетом вірш «Єврейському народу», про гордий дух народу; цього ж року виходить поема «Похорон друга». Композитор П.Козицький писав: «Реквієм» Тичини – «Похорон друга» – це один із переконливіших творів світової л-ри про правду визвольної боротьби. В уривку до цієї поеми є такі слова:

«...Я весь – палючі слова, Я весь – протест, огонь і крик!».

Але вони не ввійшли до тексту поеми. Твори П. Тичини проходили велику редакційну правку.

Ведучий 4. Багато хто погоджується з думкою Василя Стуса, який назвав Павла Тичину жертвою сталінізму таким (як Г. Косинка, М. Куліш, М. Хвильовий, М. Зеров, Лесь Курбас). «З однією різницею – їхня фізична смерть не означала смерті духовної.

А Олесь Гончар назвав Тичину, останнім поетом розстріляного Відродження. Поетом, розстріляним хай не фізично, але морально. Тичина мусив виживати, приводом наруги могло стати не тільки друковане, а й просто необережно мовлене слово. Оспівувати, закликати і боротись – ось три дозволи, які давала радянська влада укр.поетам. Відповідно і збірки мали вже зовсім не поетичні назви: «Партія веде» (1934), «Сталь і ніжність» (1941)...

Ведучий 1. «Творець, на власнім творі розіп'ятий...», це про себе говорить Тичина в своїй поемі «В космічному оркестрі». Особистий скарб поета – його книги. У музеї зберігається понад 20 тис. книжкового фонду. В історії світової л-ри, мабуть не знайдеться іншого такого прикладу, коли б поет

віддав половину свого життя високій поезії, а половину – нещадній боротьбі зі своїм геніальним обдаруванням. Та більшість розуміють, що Павло Тичина – один із найобдарованіших поетів ХХ сторіччя, окраса нашої національної літератури.

Максим Рильський, характеризуючи неповторність поезії Павла Тичини, дуже вдало назвав її музичною рікою..

Ведучий 2. Максим Рильський якось пригадав один з епізодів у житті Тичини, коли яскраво виявилася музикальна сутність великого поета. Це було ще в молодості, коли Тичина керував у Києві хором аматорів. Зібралися в той вечір співаки, надійшов і диригент. «Скинув з себе красивим жестом плащ. Може, то був і не плащ, а звичайне пальто, але мені, романтикові тоді, здалося, що таки був саме плащ, із тих плащів, що носили Бетховен, Пушкін, Міцкевич. Плащ, овіяний бурями світу». І зразу ж приступив до праці, в якій справді виявив глибоке розуміння музики.

Поет занотував тоді в щоденнику:

«Я тільки чую ритм, **І так мені боляче од цієї краси**, що й сказати не вмію. І знов-таки не того, що краса минає, що серце моє, серце людини не годне вмістити ту музику, яка скрізь в природі...».

Ведучий 1. Хто ж ти еси, Тичино?

Без сумніву геніальний поет. Його трагедія відбила трагедію його рідного народу. І вже тому він є часткою історії свого народу («бо те, що всім народом пережито, – воно святе, його ти поважай»).

Поет мав право писати:

Ведучий 3. Не Зевс, не Пан, не Голуб-Дух, –

Лиш Сонячні Кларнети.

У танці я, ритмічний рух,

В безсмертнім – всі планети.

Я був – не Я. Лиш мрія, сон.

Навколо – дзвонні згуки,

І п'ятьми творчої хітон,

І благовісні руки.

Прокинусь я – і я вже Ти:

Над мною, підо мною

Горять світи, біжать світи

Музичною рікою.

І стежив я, і я веснів:

Акордились планети.

Навік я взнав, що Ти не Гнів, –

Лиш Сонячні Кларнети.

1918

Ведучий 1. А ще Павло Тичина сучасний. Його поезія непідвладна рокам, його поезія «Я утверждаюсь» є актуальною і сьогодні, лягає на сторінки історії

Ведучий 3. Я єсть народ, якого Правди сила
ніким звойована ще не була.
Яка біда мене, яка чума косила! –
а сила знову розцвіла.

Щоб жить – ні в кого права не питаюсь.
Щоб жить – я всі кайдани розірву.
Я стверджуюсь, я утверждаюсь,
бо я живу.

Для сценарію були використані такі джерела:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=vfPqfpTUFaI>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=kn0LqPTy5ZI>